Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 74. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 30-го МАРТА, 1921.

VOL. XXIX. No. 74. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, MARCH 30, 1921. THREE CENTS

Президент Гардинг вибрав Тефта на головного судію Найвисшого Суду.

ВАШИНГТОН, Д. К., 29. марта. — Президент Гардинг вибрав кандидатом на головного суддю Найвисшого Суду Злучених Держав, Вилєма Г. Тефта, бувшого президента Злучених Держав.

Теперішний головний суддя, Едвард Даглес Вайт, котрий вже давнійше мав охоту уступити зі свого становища, заявив, що готовий аж тепер уступити своє місце бувшому президентови Тефтови, котрий тому 10 літ його на се становище покликав.

Недавно Тефт був у Гардинга і, кажуть, тоді прийшло між ними до порозуміння, що Гардинг його покличе на се високе становище.

ПОСОЛ ФРАНЦІЇ, ВІВІЯНІ, ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 28. марта. — В понеділок, 28. с. м., пополудні висів в Ню Йорку з корабля Ля Лоррен, бувший французький премієр, Рене Вівіяні, котрий приїхав до Америки від французького уряду в спеціяльній місії зложити президентови Гардингови заяву пошани і поздоровленнє та желання.

Коли Вівіяні висів з корабля, привитали його американські урядові представники, а музика грала французький народній гимн (марселезу, революційну пісню). Довкола зібралась кількатисячна товпа народу, що теж витала його сердечними окликами.

Представники преси окружили бувшого французького премієра, щоби подав їм „стейтмент" про своє „становище" до ґазет. Вівіяні коротко їм відповів, що він приїхав зложити заяву поважання для президента Гардинга і привіт великому народови Америки від уряду і народу Франції, який вічно буде вдячний Америці за її приязнь і поміч, а поки не буде у президента Гардинга, більше не буде говорити. Потім відїхав автомобілем до готелю Вандербилт.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПОТРЕБУЄ 16 БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ПРОТЯГОМ 27 МІСЯЦІВ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 26. марта. — Протягом 27 місяців, то є до дня 30. червня (джуна), 1923, правительство Злучених Держав має постаратись майже о 16 біліонів (міліярдів) долярів, щоби заплатити свої зобовязання, які є визначені до того часу.

В тій сумі за самі бонди 5-тої Позички Свободи (Побіди) міністерство скарбу у Вашингтоні має сплатити 4¼ біліона долярів, а понад 600 міліонів долярів за воєнні щадничі марки. Загалом на довги має дати Америка за 27 місяців майже 7½ біліона долярів, а на державні видатки 8¼ біліона. Загалом правильних державних видатків на тих 27 місяців обчислено всего не цілих 5 біліонів (4 біліони 738 міліонів), значить, понад 2 біліони річно, а решта видатків — се воєнні і давні довги або зобовязання держави для приватних бизнесів, які наросли з часу війни (наприклад зелізницям 800 міліонів долярів).

В Конґресі вважають, що се зависока сума до сплати в 27 місяцях, тому є гадка випустити нові бонди на 5 до 6 біліонів, щоби сплатити бонди Позички Побіди, воєнно-щадничі значки і ще деякі позичкові ноти.

50 АМЕРИКАНЦІВ У ВЯЗНИЦЯХ І ТАБОРАХ В РОСІЇ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 29. марта. — Сенатор Гефлин, із стейту Алабама, заявив, що дізнався в державному департаменті, де старався о заходи за освободженнєм з тюрми в Росії Американця Еммета Килпетрика, що тепер є в Росії у вязницях або в таборах 50 Американців.

Державний департамент робить заходи, щоби совєтське правительство їх увільнило.

ПЛОМБЕРИ В НЮ ЙОРКУ ДІСТАЛИ ТЯЖКІ КАРИ ЗА СТОВАРИШЕННЄ В ТРОСТ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 29. марта. — В понеділок, дня 28. с. м., в Ню Йорку засудив судія МекЕвой кілька пломберських компаній і їх власників на острі кари за нарушеннє законного припису Донюлі проти тростів.

Джан Л. Найт, голова стоварищення пломберів, дістав два місяці тюрми; Чарлз А. Морфі, член компанії Велс і Нютон, дістав три місяці вязниці і $5.000 кари. Його компанія в додатку теж дістала $5.000 кари. Компанія В. Дж. Корнел дістала $10.000 кари, а член сеї компанії, Едвард Л. Слоссон, дістав 10 днів тюрми. Інші компанії і їх власники оержали менші кари.

На четвер лишено ще до суджения 31 членів сього стоварищення.

ФАБРИКИ ФОРДА СКОРО БУДУТЬ В ПОВНОМУ РУСІ.

ДІТРОЙТ. МИШ., 28. марта. — Генрі Форд, властитель автомобілевих фабрик, заявив сьогодня в розмові з ґазетярами, що він певен, що промислова криза в Злучених Державах вже досягнула була дна, а тепер віднова промислу вже постійно підноситься.

Форд заявив, що в його фабриках робітники небаром вже працювати-муть цілий тижневий час, аби добути як найбільшу продукцію. На цвітень він дістав 90.000 замовлень, о 10.000 більше ніж на март.

БИЛ ПРО ОБМЕЖЕННЄ ІМІҐРАЦІЇ ДО АМЕРИКИ ЗНОВА БУДЕ ВНЕСЕНИЙ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 28. марта. — Конґресмен Джансон, голова іміґраційної комісії в палаті послів Конґресу, заявив по нинішній розмові з президентом Гардинґом, що бил про обмеженнє іміґрації до Злучених Держав, який Вилсон відкинув, буде наново внесений в Конґресі. Він додав, що бил означить наплив чужинців до Америки в розмірі 3% чужинецького населення в Америці в 1910-ому році.

ВЛАСТИТЕЛІ ДОМІВ НЕ МОЖУТЬ ВІДМОВЛЯТИСЬ НАЙМАТИ МЕШКАННЯ РОДИНАМ, ЩО МАЮТЬ ДІТИ.

ОЛБЕНІ, Н. Й., 28. марта. — Сенат стейту Ню Йорку приняв сьогодня законопроект (бил) сенатора Натана Стравса, молодшого, який накладає кари на тих власників домів, котрі не хотять наняти мешкання родинам, що мають діти.

КРАВЕЦЬКІ ПРОМИСЛОВЦІ В ШИКАҐО ХОТЯТЬ ЗМЕНЬШИТИ ПЛАТНЮ 40,000 РОБІТНИКАМ.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 29. марта. — Кравецькі промисловці в Шикаґо віддали перед Роремну Раду (се урядова рада створена в липні, 1920, зложена з представників промисловців і робітників для судження спорів між обома сторонами) свою заяву, що хотять зменьшити заробітну платню кравцям о 25%, а крім того домагаються більше видатности від тижневих робітників.

Юнія кравецьких робітників заявила, що се домаганнє промисловців дотикає 40,000, та що вона у відповідь представить Роземній Раді ситуацію з погляду робітників.

ЯК ФРАНЦУСЬКА МАРУСЯ СПОЛЮВАЛА ДІЯМАНТИ.

В Ню Йорку в останному часі одна французька дівчина Марі (Марія) шукала заняття яко служниця. І відразу найшла не одно, а більше.

Тепер же знов за нею пошукують. Кажуть, що за короткий час вона служила в 7 родин і всюди сполювала або діяманти або якісь меньші дорогоцінности.

Останним разом пішла була на службу до Давидової Бенлер при 545 Вест 111-тій улиці. Казала їй, що тільки що приїхала з Парижа, називається на імя „Марі", а на назвище якось довго по французькому. Давидова записала її назвиско і сховала картку до коробки з діямантами. По трох днях зникла Марі, коробка, діяманти і картка з назвищем Марі. Давидова зголосилась по діяманти, які, каже, варта $8,000, на поліцію, де її повідомлено, що вона вже сема з ряду шукає за тоюсамою Марусею в подібних цілях.

НЕПОРОЗУМІННЯ МЕЖИ СИНДИКАЛІСТАМИ У ФРАНЦІЇ.

Підчас бійки межи так званими „злученими синдикалістами" та так званими „вільними синдикалістами" в місті Барсельоні у Еспанії убито одного чоловіка з партії „злучених синдикалістів". (Синдикаліст значить тілько, що трейдюніость).

СПЕКА І БУРЯ.

В понеділок, таксамо як і попереднього понеділка, була в східних стейтах Злучених Держав нова спека. Термометер показував о 2-ій годині сполудня 78°F, отже іно о 2 степені меньше тепла як тому тиждень. Люди пріли, а природа раділа, бо дерева і трави дістали заохоту розвиватись. Але не довга була радість, бо вже чверть по 4-тій пополудні надійшла холодна буря, з холодними вітрами і морозистими дощами. Стала морозити пуплїхи дерев і трав; мести порохи воздухами; ломити усе стрічне; перевертати горі дном; а навіть дахи зривати і пакувати не на своє місце. Одним словом, чиста большевицька революція в несподіваний літний день весняного роду. Немов би большевицька студінь збунтувалась проти конституційного тепла, що завчасно прийшло до Америки над океан Атлянтійський, і зачала свої комуністичні комедії. Серед сухих проґібіційних звичаїв шаліла вона всю ніч і ще у второк не здержала своїх диких норовів, але знає вона добре, що Америка хотяй край людий холоднокровних, але від часу своєї революції любить жити меньшебільше спокійно, отже поволи забирається, ідіже ніть конституції, но диктатура безконечная, а тепломір вже готовиться показувати тепло і погоду.

ХІНЕЦЬ НАМАГАВСЯ УВЕСТИ ТРОЄ МАЛОЛІТНИХ ДІВЧАТ.

Троє малолітніх дівчат із 123-тьої улиці в Ню Йорку обжалували Хінця Тат Лі, властителя пральні, що їх хотів підвести і сховати в заперті в пивниці.

Вони кажуть, що в понеділок, 28. с. м. пополудні, увійшли до його офісу при 123-тій улиці полагодити орудки з біллєм, коли Лі нараз насилу випер їх в задні двері і намагався запроторити їх в пивницю. Вони піднесли лячний крик, що люди з улиці збіглись до Хінцевої робітні та взяли його в обертаси. Товпа зростала щораз більша; шиби в склепі вибито, і Хінцеви прийшло так круто, що аж став боронитися зелізною штабою. Аж полісмени вирвали його з рук товпи, що хотіла йому таки на місці зробити конець, готовлячись його злінчувати. Несамовитого Лі відвезено патролькою на поліційну стацію. Аж тоді дівчата і товпа спокійнійше відітхнули, а Хінець прів, ідучи в параді за своєю добре заслуженою карою.

ШАХРОВАНІ ВІЗА ЗАДЕРЖУЮТЬ СОТКИ ІМІҐРАНТІВ.

Американський конзуль у французькім порті Шербургу відкрив, що 200 пасажирів, котрі хотіли їхати до Злучених Держав, мали фалшовані віза. Він задержав усіх тих пасажирів, а французька поліція почала відразу слідити за обманцями, котрі бушують серед чужих іміґрантів, як вона каже, головно серед Греків. Конзулят подає, що всі пашпорти будуть докладно переглядані американськими властями і всі іміґранти, у котрих найдуть фалшиві пашпорти, не дістануть дозволу на всіданнє на корабель. Американські урядники кажуть, що такі іміґранти находяться на кождім просто корабли.

СХІДНО-СИБІРСЬКА РЕПУБЛИКА ПРОСИТЬ АМЕРИКУ О ТОРГОВЛЮ.

Доносять з Пекіну, столиці Китаю, що американський амбасадор в Китаю одержав від Юріна, голови комісії російської далеко-східної републики, просьбу до американського уряду навязати зі сею републикою торговельні зносини та наклонити американських капіталістів, щоби вони вкладали свої капітали в сибірські предприємства та розвивали сибірські природні богацтва. Просьба дає забезпеченнє, що приватні капітали будуть безпечні, бо східно-сибірське правительство забезпечує безпеченьство приватної власности.

ПОВСТАННЯ ПО СОВЄТСЬКІЙ РОСІЇ.

Доносять зі Стокгольму, столиці Швеції, що по Росії повстання лютують далі.

Велике повстаннє мужиків вибухло в Казанській ґубернії, заселеній Москалями. Повстанці вирізали богато комісарів та вибили до ноги всіх членів чрезвичайки. В місті Казани спалено головну квартиру совєтської власти. Повстанці є панами цілої околиці і зарядили загальну мобілізацію всего населення.

Проти-совєтський рух росте також в західній части Росії. З Білої Руси доносять про завзяту боротьбу межи білоруськими селянинами та червоними війсками. Кажуть, що місто Псков находиться в руках повстанців. Сили повстанців зміцнені втікачами з червоної армії, котрих послідними часами є дуже богато. Повстаннє селянське в околиці Міньска прогнало двайцять місцевих совєтів.

Меншевики почали в Петрограді нову та дуже жваву пропаганду. По місті розкинено відозви, взиваючі до скликання конституційного зібрання. Фабрики в місті Петрограді покинені, так як більшість населення розійшлася по дооколичних селах шукати поживи, котрої не може достарчити совєтське правительство. Совєтська ґазета „Ізвєстія" подає, що большевицькі революційні суди засудили на смерть від 26. лютого до 6. марта 2,500 червоногвардейців, переважно в окрузі Петрограда.

ФІНАНСОВА КОМІСІЯ ЛІҐИ НАРОДІВ НА ПОМІЧ АВСТРІЇ.

ПАРИЖ, 28. марта. — Тут має зібратися фінансова комісія Ліґи Народів, щоби радити над фінансовою помочю для Австрії. Ся конференція являється вислідом заяви аліянтів на лондонській конференції, котра відбулася дня 17. марта, що ліянти готові під певними услівями відложити домаганнє заплат від Австрії, до котрих Австрія зобовязалася санжерменським договором.

БУДЕ ВИНО З СУНИЦЬ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 26. марта. — Власники садів із суницями в стейті Луизіяна звернулись до податкового бюра у Вашингтоні за дозволом ужити надвишку суниць, яка сього року буде вартости $5,000,000, на виріб вина до цілий літурґічних і медичних. Дозвіл сей вони дістали і будують винарню в парохії Танґіпагоа.

Власники садів з другими ягодами можуть також дістати такі дозволи.

Поляки мають дістати приказ опустити Галичину.

ВІСТКА З ЧЕСЬКИХ ЖЕРЕЛ ПРО ПРИХИЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ АЛІЯНТІВ ДО САМОСТІЙНОСТИ ГАЛИЧИНИ.

ПРАГА, 7. марта. (Листом). — Чеська газета „Трибуна" доносить з Лондону: Після офіціяльних донесень міністерства заграничних справ, Польща ще перед порішеннем, котре має видати найвисша рада в справі Східної Галичини, дістане припорученнє зліквідувати (покінчити) своє окупаційне панованнє.

В тій цїли мається вислати до Східної Галичини спеціяльну комісію аліянтів, котра має розслідити на місци обставини та предложити найвисшій раді спосіб, після котрого має наступити передача власти в руки таких місцевих органів, котрі мають довіре місцевого населення.

В той спосіб Найвисша Рада рішилася наконець станути на становищи независимости Східної Галичини, — подає „Трибуна".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА ВМІШУЮТЬСЯ В НІМЕЦЬКІ РОЗРУХИ.

БЕРЛІН, 28. марта. — Через довгі великодні свята ситуація в краю ще не зовсім ясна. Всі більші фабрики замкнені через свята і тому не можна знати розмірів повстання. Розрухи по промислових округах середної та західної Німеччини тривають дальше. В руках комуністів находиться кілька менчих місточок та сіл. Відорвані банди комуністів нападають на сільські громади та тероризують населеннє. Однак, на загал уряд є паном ситуації.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛІЦІЯ КІНЧИТЬ СІЛЬСЬКУ КОМУНУ.

КОБЛЄНЦ, 28. марта. — До військових поліційних властий донесено вчора, що в сілци Монтабур, шість миль від міста Еренбрайнштайну, в округі довкола кінця моста, стереженого Американцями, вибухло комуністичне повстаннє. Начальник американської військової поліції вислав зараз двайцять американських військових полісменів в той округ. Сим треба було всего кілька мінут по приході до Монатур, щоби покінчити з комуністичним повстаннєм. Вони арештували провідника і сконфіскували дещо комуністичної літератури. Поліційні власти вже не надіються дальших неспокоїв в сій околиці.

НАПАД НА ЕЛЄКТРОВНЮ КОЛО БЕРЛИНА.

БЕРЛІН, 28. марта. — Одною сензаційною подією вчерашного дня був напад комуністів на фабрику електрики в Шпандав, коло Берліна. В ночи напало на неї десятьох узброених в револьвери комуністів, перемогли працюючих ночию робітників, уставили їх під стіну, загрозивши револьвером, якби рушалися, а потім порозкидали по фабриці бомби з запаленими ґнотами. Однак напасники не завважали, що нічні сторожі побачили їх і дали знати до поліції. Прийшла поліція та огнева сторожа. Перші арештували комуністів, другі позбирали бомби, ще заким вони зробили якунебудь шкоду в електровни.

КОМУНІСТИ ЗАНЯЛИ НЕВЕЛИЧКЕ МІСТОЧКО НАД РЕНОМ.

БЕРЛІН, 28. марта. — Хоч комуністи закликають робітників до загального страйку в промисловій околиці Ессену, мимо сего в окрузі не було ніяких непокоїв.

Зате комуністи заняли Метман, маленьке місточко кілька миль від Дісельдорфа. Збройний відділ повстанців, зложений з 500 робітників, увійшов до місточка, поборов нечисленну місцеву поліцію, заняв почтовий уряд і другі публичні будинки, зірвав зносини з околицею і почав панованнє террору в місті.

Повстанці хотіли заняти також місточко Ремшайд, але поліція, попереджена про напад, зібрала більшу силу в місті і не дала повстанцям заняти місто.

УРЯДОВІ ЗАРЯДЖЕННЯ ПРОТИ МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

ГАЛЛЄ, 28. марта. — Місто Айслебен, котре перше проголосило комуністичне правлїння підчас теперішного комуністичного повстання, находиться в руках поліції. Повстаннє в місті Біттерфільд здушено. Коло міста Санґерґавзен прийшло до битви межи поліцією та поїздом, обсадженим узброєнними комуністами; підчас битви погибло кількоро людий.

Комуністи ще далі мають власть над містом Лайна, коло котрого збирається велика сила поліції, щоби його відбити.

В місті Галле панує спокій. Державні власти поробили острі зарядження проти московських аґітаторів, котрих винується за викликаннє сего повстання на замовленнє з Москви. Телефонувати вільно лише по німецьки. Поліція часто здержує чужинців на вулицях, щоби переконатися, чи вони не Москалі. Трафлялося кілька разів, що арештовано анґлійських та американських кореспондентів, під підозрінєм за комуністичну пропаганду.

МАЮТЬ НЕЗАДОВГО ПОРІШИТИ СПРАВУ ГОРІШНОГО ШЛЕСКУ.

ПАРИЖ, 28. марта. — З Риму доносять, що репрезентанти аліянтських держав мають зібратися незадовго на нараду до Італії, щоби порішити справу границі межи Польщею та Німеччиною на Горішнім Шлеску. З Лондону доносять, що Німеччина має повну надію, що в наслідок висліду голосовання на Горішнім Шлеску цілий край буде признаний Німеччині. Покладаючися на се, німецький уряд уже припоручив міністрови внутрішних справ вилагодити плян закона про автономію для Горішного Шлеску.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUND ED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Польсько-французький союз.

Американські урядники відслонюють трохи таємницю, котрою французькі та польські дипльомати оточили недавно заключений договір межи францією та Польщею. Доносять саме з Вашінгтона, що американські дипльомати бачили текст французько-польського договору, заключеного в Парижі дня 19. лютого за спеціяльною участию Пілсудского.

Як кажуть американські дипльомати, сей договір називається оборонним договором, але є він щось більше, як оборонним договором. Се значить, що Польща та Франція хочуть під іменем союза для охорони союзників перед непровокованим нападом перепачкувати союз, котрий зміряє не до оборони, а до зачіпки.

Паризьким договором з дня 19. лютого, Франція та Польща зобовязуються помагати собі навзаїмно на случай, якби котра з них була зачіплена якимнебудь ворогом без причини. Якби договір мав лише сю постанову, то се бувби чисто оборонний союз. Та договір має ще другі постанови, котрі надають польсько-французькому союзови зовсім другого характеру.

Межи инчим Франція та Польща зобовязуються не заключати жадного договору з якоїнебудь другою державою, поки не спитаються другого свого союзника. Ся постанова лучить польську та французьку заграничну політику в одну цілість та примушує одного союзника помагати другому не лише на случай, як другого союзника зачіплять, але й на случай, як він буде зачіпаючою стороною. Прецінь така тісна звязь межи двома державами неможлива так довго, як вони не порозумілися зі собою щодо кождої точки заграничної політики одного і другого союзника.

Коротко кажучи, ся постанова свідчить, що межи Польщею та францією прийшло до докладного порозуміння щодо претенсій: Польща буде помагати Франції провадити політику так, як вона собі бажає, себто Польща буде всіми силами пробувати нищити Німеччину; Франція зі своєї сторони буде підпомагати Польщу в її домаганнях політичних. Так як польські претенсії відносяться передовсім до поширення польського панування на схід, то Франція договором зобовязується помагати Полякам загортати українські, литовські та білоруські території на сході.

Тому французько-польський союз можна уважати за повне покинення зі сторони Франції політики відбудовання російської імперії. Сим договором франція пишеться на другу програму: місто будувати на сході противагу проти німецької сили в могучій російській імперії, Франція зобовязується будувати знов для противаги Німеччині, велику імперію польську.

Зі сторони Польщі сей договір треба уважати за удачний крок дипльоматичний. Через підписанне сего договору з Францією, Польща так немовби дістала уже один підпис зі сторони західної Европи на недавний договір большевицько-польський. Франція через підписанне союза з Польщею немовби поставила свій підпис під підпис Иоффе, котрим віддано понад десять міліонів українських селян під польську кормигу.

Для того, коли правду говорять американські дипльомати, то становище української справи малоб погіршитися: бо за польським пановою над західно-українськими селянами стоять тепер не лише польські дідичі та московські большевики, але й французькі капіталісти.

Однак як порівнати становище згаданих чинників до України, то погіршення нема: прецінь і досі ані польські шляхтичі ані московські большевики ані французькі капіталісти добра та волі українському народови не бажали. Се, що французькі капіталісти підписали офіціяльно, що вони Польщі будуть помагати, се великого значіння не має, бо Франція військової помочи Польщі дати не може, а економічної помочи сама від Америки жебрає.

За що Поляки хотять судити Українців.

Відень, 1. лютого, 1921.

Я вже писав про арештування українських діячів у Львові і проте, що Поляки хотять їх судити за державну зраду. Приводом до процесу, — як подала урядова „Ґазета Львовска", — мають бути резолюції Народного Комітету, управи української трудової народної партії, в справі Галичини, які були поміщені і сконфісковані в „Українській Думці". Тоді „Українську Думку" за се закрито, а тепер ті резолюції мають послужити підставою до процесу проти українських діячів.

Щоб ви бачили, за що Поляки мучать по вязницях українських діячів, подаю Вам сі резолюції в цілости. Ось вони:

„Народній Комітет, Начальна Управа Української Народної Трудової Партії на свойому засіданню дня 10. листопада 1920 р. обговоривши сучасне політичне положення:

І. Стверджує, що Східна Галичина, заселена у великій більшости українським народом, має природне право на самоозначення, яке український народ — як віковий хазяїн цих земель — виконав дня 19. жовтня 1918 р. проголошенням державної самостійности українських земель бувш. Австро-Угорщини в формі окремої Західноукраїнської Держави, що на основі ухвали Української Національної Ради з 3. січня 1919 р. і Трудового Конґресу з 22. січня 1919 р. висловила бажання злучитися на засаді федерації з Українською Народною Республикою в один спільний, державний організм;

ІІ. Стверджує, що одиноким представником українських земель бувшої Австрії є Українська Національна Рада і тільки вона зглядно її уповноважені мають право виступати іменем цих земель, давати зобовязуючі заяви і заключувати зобовязуючі міждержавні акти;

ІІІ. Стверджує, що істнуюча у Східній Галичині — на основі мандату Найвищої Ради Мира тимчасова польська управа має тільки характер окупаційної влади, яка в своїх зносинах з місцевим населенням є обовязана придержуватися постанов міжнародного права;

IV. Заявляє, що умови уряду отамана Симона Петлюри з Польщею з 22. квітня 1920 р. та прелімінарна умова Польщі зі Совітською Росією і Радянською Україною з 11. жовтня 1920 р., оскільки вони яким небудь способом пересуджують правно-державну будуччину Східної Галичини в користь Польщі є необовязуючі для українського населення Східної Галичини і це населення не визнасть їх ніколи. Народній Комітет стверджує, що наведені у варшавській умові з 22. квітня 1920. р. і у риській умові з 12. жовтня 1920. р. штучні кордони, розділюючі українські етнографічні землі, ніколи не будуть обовязуючими для галицького українського народу, котрий всупереч цим умовам все змагатиме до створення Незалежної, Соборної Української держави;

V. Стверджує, що окупаційна польська влада, мимо фактичного закінчення війни на території Східної Галичини, продовжує воєнний і виїмковий стан і через свою екстермінаційну політику винищує до решти українське населення Східної Галичини;

VI. Стверджує, що істнуюча у Східній Галичині польська мандатова управа всупереч постановам міжнародного права знесла всі горожанські свободи у відношенню до українського населення інтернуючи, арештуючи і засуджуючи масово українських громадян навіть за вчинки сповнені на приказ леґальної української влади в часі її фактичного істнування, вважаючи їх за вчинки, вимірені проти польської державности і військової польської збройної сили, — що насильно спиняє культурний і економічний розвиток українського народу у Східній Галичині, що масово кольонізує чужим тут польським елементом Східну Галичину, щоби тим чином створити з часом при помочи штучно насадженого населення з поза меж Східної Галичини польську більшість, що примусовими реквізиціями, примусовими позичками і контрибуціями в користь польської держави винищує економічно українське населення, що дальше вязнить по таборах і тюрмах українських полонених і українських цивільних горожан, де ці ізза нечувано лихого приміщення і постійного виголоджування масово гинуть, що в інтересі кольонізації і самовільної господарки у Східній Галичині протизаконно знесла громадську самоуправу, що дальше удержує проголошений льокавт українських державних службовиків, що не допускає української молодіжи до вищих шкіл у Львові, та що взагалі шляхом свого законодавства у варшавському соймі зносить й ті придбання українського народу, які він мав досі на основі австрійських законів.

Народній Комітет протестує перед цілим світом проти такого поступовання польської мандатової управи у Східній Галичині, жадаючи знесення усіх виїмкових законів, розпорядків, зарядженъ і вироків, що їх вимірено проти життєвих інтересів українського народу у Східній Галичині і негайного привернення правного ладу та порядку, як також забезпечення всіх горожанських прав українському населенню. Окремо протестує Народній Комітет проти наміреного переведення в днем 31. грудня 1920 р. переписи населення Східної Галичини без ґарантій справедливости і обєктивности, що може статися в утворених обставинах тільки під міжнародньою контролею.

Одночасно Народній Комітет заявляє, що український народ Східної Галичини є готовий до порозуміння з польською національною меншістю цеї країни і взагалі з польським народом — під умовою, що негайно буде привернений стан з перед 1. листопада 1918, що українському населенню Східної Галичини повернеться всі шкоди, заподіяні йому наслідком заряджень польської мандатової управи та що зі Східної Галичини будуть усунені чужі окупаційні військa"

* * *

Як бачите, Народній Комітет ствердив тільки те, що про Галичину знає цілий світ, а саме: що зі становища міжнародньо-го права Галичина не є частю польської держави та що Польща панує в Галичині насильством.

За ствердження сього мають українські діячі стати перед польським судом.

Нехай! До ряду безчисленних насильств Польщі над українським народом прибуде нове: комедія суду, де польські кати будуть судити свою жертву за те, що вона протестує проти катування.

Др. Михайло Лозинський.

ЛИСТ ВІД Д-РА С. СТОЦЬКОГО З ПРАГИ ДО У. Н. СОЮЗА.

Прага, 25. лютого 1921.

До Українського Народного Союза в Джерзи Сити, Н. Дж.

Дорогі Земляки!

Не находжу слів, щоби Вам з щирої душі подякувати за Ваш щедрий дар в сумі 90.000 чеських корон для наших студентів та інвалідів так, щоби Вам були вони хоть в части виразом нашої глубокої вдячности за Вашу память і щиру поміч.

На Чехо-Словаччині як сусідці нашої нещасної Галичини зібралося тепер дуже богато всяких наших збігців. Понайбільше се утікачі із польських таборів для інтернованих, і з польських тюрем, де їх били, мучили і всякими способами над ними знущалися. Се звичайно ті, що воювали проти Польщі за волю рідного краю. Тут вони майже всі зголосились до нашої Армії, так що коли прийде слушний час, вони готові іти знов хотьби і до бою. Тимчасом велика їх частина, яких 600, вчиться в університеті і на техніці або в торговельній академії. Інші працюють на роботах, аби заробити собі кусок хліба, а частина нашої Армії находиться в Німецькім Яблоннім. Тим ще ведеться несогірше, бо мають платню і досить добре утриманне. Друга військова частина є в Ліберци; тим ведеться погано, бо від вояка аж до ґенерала побирають денно кождий тільки по 50 сотиків (троха більше як ½ цента), так що нема за що хотьби білє собі випрати. Але в обох тих таборах працюється дуже пильно.

В Німецькім Яблоннім нема вже анальфабетів. Є ґімназіяльні курси, учительські курси, курси для почтовців і телеграфістів і т. д. Велике число здало за той час ґімназіяльну матуру і ходить тепер на університет. Інші знов поздавали іспити перед комісіями, в яких брали участь і преставники чеської влади з ріжних фахів. Є там театр, співацьке товариство і просвітна праця взагалі іде дуже жваво.

Подібно працюється также і в Ліберци.

Богато наших збігців жиє на Прикарпатській Руси і на Словаччині. Всім їм потрібно помочі, бо по найбільшій части вони голі, босі і голодні. Поки міг наш Уряд помагати, помагав, але тепер і нашому Урядови З. У. Н. Р. дуже скрутно. Длятого то всю надію покладаємо на Вас, Дорогі наші Земляки в Америці, бо якби не Ви, то приходилобся нам тут прямо пропадати.

І в Галичині велика біда. І ті наші люди потребують помочі, бо Ляхи все забрали, все знищили. І туди посилаєте Ви, Дорогі Земляки, Вашу поміч. Але на одно позволяю собі звернути Вашу увагу. Не посилайте прямо до Галичини, бо Ляхи ще і тепер всі листи отвирають і дуже легко чеки можуть забрати або сконфіскувати, а посилайте красше сюди на мою адресу. В такім разі гроші певно дійдуть до рук, бо банки в Празі можуть переказати всякі суми на банки у Львові чи денебудь інде в Галичині. З того ще і друга користь та, що при заміні гроший на польські марки, коли се буде робитися в Празі, тих польських марок буде далеко більше, ніж колиб в Галичині Ваші чеки вимінювали прямо на польські марки; а третя користь була-б ще та, що Полякам не дістала-бся добра долярова або стерлінґова валюта до рук. Ми не маємо найменьшої причини Ляхів підпирати американською валютою. Сеї моєї ради послухав вже канадійський Червоний Хрест і всі свої посилки диригує прямо до Праги на мою адресу. Навіть до Відня кориснійше посилати гроші через Прагу, бо при вимінї чеських корон на австрійські буде тих корон далеко більше.

Прийміть ще до відома, що я на просьбу Канадійського Українського Червоного Хреста заявив свою охоту бути посередником при пересилці гроший приватних людий до їх свояків в Галичині і в тій справі умовився вже з чеськими банками, що вони переказувати-муть ті гроші Земельному Банкови Гіпотечному у Львові, а той, отримавши від мене виказ, кому їх дальше має переслати, певно се зробить. Не потребую згадувати, що я за сю мою маніпуляцію не беру ані зломаного сотика для себе. Маю лиш одно на умі, щоб нашим людям помогти.

Прийміть ще раз вираз моєї найсердечнійшої подяки і мій найнизший поклін.

Др. Смаль-Стоцький.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

ПОЛЬСЬКА ТЕЛЕҐРАФІЧНА АҐЕНЦІЯ РАПОРТУЄ ПРО РІШЕННЄ РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЛЬВІВ, 3. марта. — Варшавська „Польська Аґенція Телеґрафічна" (ПАТ) доносить за французькою Аґенцією Гаваса:

„Рада Ліґи Народів вислухала справозданнє ґенерального секретаря Ліґи в справі повороту воєнних бранців. **Відтак занялася справою положення мешканців Східної Галичини. Рада Ліґи Народів рішила, що розгляненне всіх документів, які торкаються Східної Галичини, належить до держав Антанти, бо вони мають над Східною Галичиною права суверенні, одержані в спадку по Австрії".**

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

ЛЬВІВ, 3. марта. — Варшавські польські часописі доносять з Парижа, що в Раді Ліґи Народів підчас дискусії над справою видалювання галицьких Жидів з Австрії англійський референт **Балфур** ужив висказу, що **„Східна Галичина находиться хвилево під військовою окупацією Польщі".**

На се представник польського уряду проф. Ашкенази нібито мав відповісти, що Східна Галичина віддана Польщі (?) в цивільну адміністрацію по думці ухвали (?) Найвисшої Ради (?) з року 1919 (?).

Львівський дневник „Український Вістник" додає від себе до того польського донесення:

„Шкода, що проф. Ашкенази, яко правник, не сказав докладно, що се за ухвала, та хто і котрого дня її видав".

ЗІТХАННЯ.

Летить чорний ворон,
летить, поспішає,
їду несе в дзюбі
родинонці любій,
що в гнізді чекає.

Біжить вовк і виє,
несе кусень мяса
своїм вовченятам,
що змерзлі, голодні
у лісі сьогодні.

Тільки в наші гори
не йде ніхто в світі...
Ой щож то за твори
без помочі в горю?—
— Се вкраїнські квіти,
се гуцульські діти...

1921. К. Зеленівський.

ДОПИСИ

РАДИТЬ ВИКИНУТИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ НЕРОБІВ, ЯК РОБІТНИЦІ-ПЧОЛИ ВИКИДАЮТЬ ПІД ОСІНЬ З УЛИЯ ТРУТНІВ-НЕРОБІВ.

Клівленд, О.

Сліпі учителі большевики мають на цілі збольшевичити ввесь народ український. І що вони роблять? Кождий большевик, бувший москвофіл кацап, іде по хатах до своїх краянів чи знайомих і зачинає в той спосіб большевичити: Насамперед зачинає відказувати на капіталістів і панів, яку то кривду роблять нам. А коли ті люди, які слухають, по якімось часі притакують їм, тоді вони далі зачинають помаленьку нарікати на священиків, а нарешті і на церкви і релігію, що ніби церкви і релігія підтримують капітал і панів. Так вони кажуть, освідомляють народ.

Я питаюсь Вас, Українці, чи до наших хатів та зволоч, ті згінники з цілого світа, мають приходити і нас „освідомляти", хотяй вони самі дурні як барани, а опісля з нас насміваються і з усього того, що є українське?

Коли до Вас такий „гість" непрошений загостить, то зробіть з ним так як тут в Клівленді одна свідома жінка зробила. А як зробила, то ось Вам роскажу: Один большевик навчився ходити до одної хати, бо мав на цілі „освідомити" тих людий, які там мешкали. Отже поки нарікав на капіталістів і панів, то слухали, але як зачав нарікати на церкви і релігію, **жінка вхопила за мітлу тай мітлою по карку.** І так гнала його мітлою як собаку, аж на дорогу. Честь тій жінці за се. Так повинні всі жінки зробити, бо ми без таких сліпих „учителів" обійдемось. Український народе! Не дайся вже довше зводити! Уже найбільший час пізнати, хто провадить нас на добру дорогу, а хто на злу. Уже ми переконались самі на собі. **Тішили нас, що большевики то є наші визволителі, котрі нас визволять з ляцького ярма, а подивітся тепер, що вони зробили з українським народом в старім краю! Зрадили український нарід і віддали в ляцьку неволю одинайцять міліонів робітних людий! І з такою умовою, що не позволять орґанізувати таку партію, котра би противилась Ляхам! Значить, як би Українці хотіли орґанізувати таку партію, котра би мала на цілі визволити український народ з ляцької неволі, в яку большевики віддали, то не мають права, а большевики обовязані умовою такий рух здусити.** Тож і ще раз відзиваюсь до Вас: Гоніть тую зволоч від себе як скажені собаки, бо в противнім разі самі заразитесь тою хоробою, на яку вони хорують. Ми мусим сей гнилий і заразливий струп вичистити споміж українського народа.

Робітники знають добре, що капіталізм є злий тай тому орґанізуються до боротьби проти нього, але ті большевицькі дурні робітним людям в їх боротьбі нічим не поможуть, а хиба ще пошкодять. Бо їм не ходить о добро робітників, але о їх черева, аби без науки, праці і труду могли собі легко жити. Всі знаємо прецінь дуже добре, що ті большевицькі ніби „учителі" **по кілька літ жиють вже без одного дня праці. В часі літньої збірки меду пчоли-робітниці терплять в улию неробів-трутнів, але під осінь викидають їх з улию. І в них вже був час збірки на „пресовий фонд", а тепер осінь, пора трутнів-неробів викинути.**

М. Сорока.

ХОРІ НА РЕВОЛЮЦІЮ ДІТИ РОЗБИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ.

Ню Йорк, Н. Й.

За нюйорське віче уже посипалося тільки брехні, в большевицькій ґазеті пана Дуткевича тай пана Дурдели, що нашим людям вартоби вже дізнатися, що там було. Віче скликав Комітет Злучених Товариств міста Ню Йорку, а цілею віча було обговорити всесторонно справу політичної та запомогової помочи нашим братям в Галичині. Тому що серед наших людий в Америці є кілька партій, а кожда партія тягне в инчу сторону, то Комітет постановив зробити спробу злучити їх в одно та обєднати для одної роботи, о скілько се дасться. Через те комітет постановив запросити на віче представителів всіх напрямків та дати кождій партії нагоду сказати свобідно своє слово, яку акцію він уважає за потрібну під теперішну пору для помочи Східній Галичині, що загибає під польською кормигою. На нещастє так сталося, що один з бесідників, яких ми просили, відмовився з гори, а з другим, якого ми мали просити, не могли порозумітися на час, так що він обіцяв поїхати де инде. Якийсь час здавалося, що й третий бесідник буде перешкоджений, бо казали, що бесідник большевиків Дмитришин не може говорити, бо зобовязався Палмерови, що не буде говорити, а до того четвертий бесідник не хотів говорити самий, на вічу, котре мало бути дискусійне. Але наконець нас повідомлено, що пан Дмитришин уже може говорити, бо Палмер, котрому він дав зобовязаннє, скінчив свій уряд. Ми і тим втішилися, що хоч двох бесідників з ріжних сторін будуть поясняти, як вони розуміють справу.

Але інакше сталося, як гадалося. Ми хотіли свобідної дискусії, але найшлися люди, котрі свобідної дискусії бояться. Вони зараз почали приготовлятися, щоби розбити дискусію. Большевицька ґазетка зараз завізвала всіх своїх прихильників з усеї околиці, а большевицькі наганячі запевними собі поміч жидівських та польських та московських товаришів, щоби вони прийшли розбити українське віче. Ще в суботу перед вічем перехвалювалися Жиди, що їх „малороси" просили прийти помогти їм розбити українське віче, на котрім має говорити українська „буржуазія". Ще на пів години перед початком віча горстка нюйорських комуністів заняла перші ряди крісел. За ними прийшли Москалі, Волохи, Поляки та Жиди. Від першого ряду до середини салі майже не чути було української мови, лише московську та жидівську. До того ще наспіли наші таки большевики з Нюарку, Байону, Елизабету і других міст в околиці, щоби помогти нюйорським, котрі самі не мають найменчої сили серед українського робітництва.

Нащо вони їх спровадили, ми побачили зараз на початку віча. Бо як предсідатель віча, установлений Комітетом Злучених Товариств, пояснив, що комітет установив його до переведення зборів та зробив його відвічальним за порядок віча, го комуністи зараз зробили замішаннє, домагаючися, щоби установлено такого предсідателя, якого вони хочуть. Коли предсідатель, установлений комітетом, на се згодився і хотів піддати під голосованнє зібраних першого кандидата, поставленого зібраними, то непрошені гості счинили рейвах і домагалися, щоби наперед поставлено під голосованнє кандидатуру панича Дурдели зі „Щоденних Вістий", котрого кандидатуру подано другу. Цілу годину тревав неспокій, аж комітет, щоби таки дати нагоду для дискусії, пристав навіть на Дурделу, хоч на него не годилися навіть большевики і казали, побачивши сего облізлого панича: „То ви не мали ліпшого чоловіка на цілий Ню Йорк, що такого на предсідателя кладете?"

О третій годині мала початися дискусія і мала тревати дві години, бо комітет зобовязався віддати салю о 5. годині. Наш панський предсідатель почав наперед хвалити більшість зібраних, що його вибрали на предсідателя, тай казав, що більшість народа то воля божа; видно панич забув, що він большевик і не вірить в більшість. Потім збори постановили, щоби бесідники говорили по 40 мінут кождий і дати голос на відповідь як ще буде час.

Наперед дістав голос Дмитришин. Сей говорив, що є три форми правління політичного, а то: монархічна, демократична та советська. Він хотів доказати, що монархічна форма так само зла, як і демократична, а одна советська добра для робітників. Тому кождий, що попирає якунебудь другу форму політичного правління для Українців, є зрадником українського народа, отже кождий, що хоче здобути для українського народа демократичну републику, такий самий зрадник українського народа, як той, що хоче на Україні монархії. Український нарід повинен стреміти до того, щоби в Східній Галичині повстало советське правительство таке, як є уже на великій Україні. Як повстане таке советське правительство в Галичині, тоді треба буде післати нашим братам поміч в Галичині. А до того часу, доки таке правительство не повстало, Галичині помагати не можна, бо се булоби запомаганнем контрреволюції, ратованнем буржуазії. Селяни не потребують тепер помочи в Галичині, як про се говорив навіть п. Мостовий на вічу в Джерзи Ситі, а інтелігенції ли-

ше такій можна помагати, котра думає так, як нюйорські большевики. Потім п. Дмитришин предложив резолюції, в котрих заявляється, що одинокою політичною розвязкою питання східно-галицького буде заведенне там советів, та що аж тоді ми, американські іміґранти, повинні помагати нашим браттям в старім краю, як вони заснують там комуністичний комітет.

По скінченню його промови, котра тривала понад одну годину, вибіг на сцену предсідатель, котрий підчас промови свого товариша сховався за кулісами, і уділив голосу Омеляннови Ревюкови, даючи наперед до зрозуміння зборам, що йому дуже не понутру, аби сей бесідник говорив. О. Ревюк зараз на вступі спитав зібраних, чи вони готові вислухати його, хочби він думав що сказати проти їх думки. Се на хвилю відразу успокоїло крикунів, спроваджених до розбиття зборів.

Бесідник підчеркнув наперед, що в питанню про Східну Галичину ходить о те, що треба зробити нам тут, щоби помогти Східній Галичині. Що треба її вирвати зпід польської неволі, на се годяться усі Українці; лише в поглядах, як се зробити, вони ріжняться. Передбесідник радив, щоби Східній Галичині не давати жадної помочи, доки вона не переміниться на советську країну, та не давати її нічого кромі ради, щоби вона чимскорше пішла приміром великої України. Такий погляд міг повстати лише серед тих, що ще добре не освідомилися, що се таке та революція, про котру вони так богато говорять. Про сю язикову революцію написав Ленін дуже цікаву книжку і в ній людий, що говорять про революцію, не думаючи, що се таке, називає дітьми, що послабли на революцію. Такі діти думають, що вони роблять революцію, коли вони говорять гучні фрази. Після Леніна, дозрілі революціонери під революцією розуміють визволенне робітничої маси зпід гнету і визиску, без огляду на те, якою дорогою то визволенне іде, чи правною чи безправною дорогою; зате діти, похорілі на революцію, уважають за революцію всякий протизаконний виступ, без огляду на те, чи робітникам від сего лекще чи байдуже. Дозрілий революціонер, як каже Ленін, не буде ніколи говорити так, як дітвак, що заслаб на революцію, що демократія тільки варта що абсолютна монархія, бо кождий дозрілий революціонер добре знає вагу тих свобід, з яких може користати пролетаріят в буржуазній державі. Зрілий революціонер ніколи не буде говорити так, як заслаблий на революцію дітвак, що парлямент і робітничі юнії нічого не варта, та що нам нічого не треба робити лише одну советську революцію. На думку Леніна відкидати всякі компроміси межи робітниками та парляментом або яким політичним правлінням є таким смішним дітвацтвом, що про нього навіть поважно говорити тяжко. Через те говорити, що ми не повинні нічого не робити для Східної Галичини, поки там не повстане большевицьке правительство, після слів самого Леніна являється дітвацькою революційностю. Така дітвацька революційність, на думку Леніна, походить від тої части буржуазії, що доведена до краю нещастями копіталістичного ладу, шукає заради в безцільній революційности, в революційнім пустомельстві. Дозрілий революціонер не буде вдоволятися пустими фразами про заведенне советів в Галичині, але буде робити все, що лежить в його силі, щоби зменчити неволю Галичан, бо кожда полекша, се також частина революції, дорога до здійснення повного визволення. Лише дітвак, що заслаб на революцію, може заложити руки і ждати, аж в Галичині настане большевицька революція. Хто може сказати, коли така революція настане, і чи взагалі вона настане? Від того, що ми зберемося на вічу в Америці і ухвалимо резолюцію за большевицькою революцією в Галичині, від того революція не вибухне, як се думав передбесідник. На думку Леніна, по тім власне пізнати дітваків, послаблих на революцію, що на їх погляд революція зривається від кількох фраз, голосно викрикуваних. Навіть говорити таке, що революція в Східній Галичині або де инде мусить прибрати таку а таку форму, є дітвацтвом; Ленін кождого, хто дурить робітників, що має правило революційного поступовання, називає політичним шарлятаном (обманцем). Ленін також підчеркує, що таке пусте писковання про революцію не ровоюційність, а власне найскрайнійша зрада робітничих інтересів, зрада революції: воно часто походить звідти, що демагоґи, готові на все, щоби лише задержати або здобути популярність, покидають дійсну роботу для визволення робітників, а годують їх пустими фразами про скрайну, неуступчиву революційність. Такі непримиримі революціонери се найгірші примиримці, як жертвують інтерес робітників для своеї особистої наживи чи слави.

Щож-до практичної діяльности в галицькій справі, то всякий, що бажає визволення українського народу в Галичині з польської неволі, буде робити все, що може сему народови долю облекшити. Треба всякому чинникови, який має якийнебудь голос в тій справі, показувати при кождій нагоді, що ми всі як одна сила стоїмо за повне визволенне наших братів з польської неволі. Правда, діти, що послабли на революцію, дуже остро та революційно протестують проти того, щоби ми мали відноситися в тій справі до президента Гардінґа, однак большевицькі симпатики та й самі большевицькі комісарі відносяться до президента Гардінґа з просьбою о дозвіл торговлі з Росією або о признанне советського уряду. Українські іміґранти повинні протестувати проти всякого гнету над своїми братами, без огляду на те, хто се робить, і де се роблять, чи у Варшаві, чи у Ризі. Говоренне про відложенне ратовання Східної Галичини аж до часу її збольшевичіння, є глупа фраза навіть зі становища большевиків; прецінь й большевики будують свій лад не з того матеріялу, котрий вони вифантазували собі в голові, але з того матеріялу, котрий лишається їм від капіталізму. Ждати з помочию голодуючим аж на революцію в Галичині небезпечно, бо голод, нужда і переслідування Поляків можуть виницити всіх так, що й нікому буде революцію робити.

Ся промова непокоїла панича предсідателя. Як довго говорив його однодумець, так довго його ніхто не видів на сцені. Як почав говорити противник, він зараз прибіг на сцену і почав вертітися як посолечий. Як бесідник почав виказувати, що говорить Ленін про хорих на революцію дітваків, він зараз узяв все до себе і Дмитришина і почав перериватй. Як на салі почнуть викрикувати якісь дикі большевицькі одиниці, то він місто успокоювати, ще більше їх підбурює до гец: „Прошу о спокій, товариші", каже. — „Він зараз скінчить, а ми відповімо на ті дурниці". На се йому бесідник відповідає: „Мені дуже приємно, що панич з большевицької ґазети називає думки Леніна дурницями, але в сім случаю я мушу взяти в оборону большевицького папу, бо тут він має слушність, а не панич з большевицької ґазети". Як бесідник порадив паничеви Дурцелі прочитати собі книжку Леніна, бо він може дечого научитися, наші панич так дуже обурилися, що зараз скочили, як опарені: „Ви мені тут жадних рад не давайте! Ми сю книжку Леніна читаємо ще від 1917. року". На се йому бесідник звернув увагу: „Дивно мені дуже, як ви ще в 1917. році могли читати книжку, котру Ленін написав аж в 1920. році..." На сали почали сміятися, що анти-большевик учить большевизму редактора большевицької ґазети, а нашому паничеви піт виступив на поблідлу лисину і він почав злобно власні губи гризти. Не здобувшися на жадну відповідь, він почав крутити годинник, як який ляцький виборчий комісар, і скоро накрутив таке, що у нас усіх на сали ще й 25 мінут не минуло від початку промови другого бесідника, а панич уже став переривати бесідникови, щоби кінчив, бо його 40 мінут уже минуло. А однодумці, щоби підбичувати застряглу в болоті большевицьку шкапину, почали ту большевицьку пісоньку, котру всі українські робітники так добре знають, а котра нагадує рик віслюка: Ґу-ґу. Один довгоносий „Москаль" зі середини салі починає без дозволу промову харкотливим голосом: „Товариші гробітнике. Що ми будемо слухати таке промове?"

Бесідник втихомирив їх на хвилю: Не іритуйтеся, панове, я вже до вас довго говорити не буду. Своїм гудіннєм ви показали, як ви розумієте свободу слова та як ви додержуєте обіцянок, а своїм тупаннєм ви показали, котрої части тіла ви вживаєте при думанню. Своїми перериваннями, з президії та з галі, ви показали всім безсторонним, що не маєте ніякого арґументу на відповідь. Ваше неприличне захованне показує, що ви самі чуєте, що слушність не по вашім боці.

Слова бесідника потвердили самі паничі, бо хоч заповіли відповідь на слова бесідника, відповіди жадної не дали.

Присутний.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

XIV.

Большевизм а марксизм.

В попередній главі виказано, що російський большевизм не здійснив загального комунізму навіть у малій части, бо 90% населення та ціла головна галузь продукції, а саме рільництво, не приняли його та остали при індівідуальній (особистій) господарці. Ті-ж галузи продукції, в яких заведено комунізм (а іменно продукція фабрична) підупали через недостачу належного ладу, керми, ощадности та дбайливости так сильно, що Росія жене стрімголов у господарську катастрофу. Треба буде довгих літ та великих вкладів гроша, розуму і праці, щоби російський промисл двигнути назад бодай до того стану, який був до революції. Значить: **большевизм не здійснив своїх соціяльно-економічних (суспільно-господарських обітниць.** А не здійснив їх тому, бо Росія так в господарці як і в загальній освіті народу є ще дуже примітивним (первісним) краєм. Жаден нарід не може скочити відразу з некультурности у високу культуру, або з первісної рільничої господарки в високорозвинену господарську систему; так само як малий паріст, що виколовся з жолуди, не може за місяць-два ані за рік-два стати великим, сильним і кріслатим дубом. Се є правило природи. Людська суспільність є також частию природи і тому підлягає законам природи. А закони природи так сильні, що не людська сила їх змінити чи переломити. Сего жаден ґеній не доконає.

Дехто вказує на політичні і воєнні успіхи большевиків як на доказ, що їх ідея побіджає. Але се є очевидне непорозумінне. Вже попереду вказано на те, що **політичні (диплomatичні) і воєнні успіхи большевиків не є успіхами комунізму, а тільки успіхами російського великодержавного імперіялізму.** Коли російсько-большевицькі армії заняли Азарбейджан, Ґеорґію чи Вірменію, коли мало-азійські Турки-Османи стали союзниками Москви, то се не є поширенням або поглибленнем комуністичної ідеї. Се лише поширенне політичного панування Росії-Московщини на ті неросійські краї. Прецінь-же ні азарбенджанські мужики-Татаре, ні ґеорґійські верховинці, ні вірменські скотарі ні мало-азійські некультурні Турки не приняли ще через союз з Росією ані не приймуть комунізму. Вони навіть не мають поняття, чи така ідея істнує де на світі — не то, щоби вони принимали її в своїм життю. Всі ті воєнні і політичні успіхи більшевицької Росії на Кавказі та в передній Азії мають свою причину в тім, що тамошні малокультурні а невеликі народи не люблять і бояться Анґлії і Франції більше, чим Росії — або знов в тім, що Росії лекше доступити до тих країв чим Анґлії або Франції.

Навіть світлі успіхи большевиків над реакційними російськими ґенералами Юденічом, Колчаком, Денікином та Врангелем не є успіхами комуністичної ідеї, але російської **політичної і аграрної революції** над дворянсько-бюрократичною реакцією. Вже в горі сказано, що властива революція доконалась в Росії ще до большевиків — через поваленне царату, проклямованне републики та захопленне панської землі селянами. Російська інтеліґенція не хоче повороту старої царської бюрократії, а селяне бояться, що якби та бюрократія вернула, тоді пани відзиськають назад свою землю. Ось чому російський нарід пішов у тій війні за большевиками! Не дому, щоби годився на комунізм, але тому, щоби не допустити назад панування старої бюрократії і повороту дідичів. Ще й тому, щоби не допустити інвазії чужих армій — анґлійської, французької чи польської — в російську землю. Се **патріотизм** російського народу побіджав приміром Польщу, а не комунізм. Сам Брусілов та инші бувші царські ґенерали взивали тоді всіх бувших царських офіцирів станути в лави большевицько-російської армії, щоби боронити „русскую родіну" (вітчину) проти чужої інвазії. Російський нарід не одушевляєсь большевиками. Але волить уже їх панованне, як поворот дідичів або нахід чужих армій на свою землю. Ось-де є розвязка большевицьких успіхів на поли мілітарнім. Але се не має нічого спільного з комунізмом.

Але що більше; **російський большевизм сам по собі є противенством марксизму** (наукового соціялізму). Вправді російсько-жидівські большевики (а за ними і анальфабети з „Укр. Щоденних Вістий") покликуються часом на Маркса та на його „Комуністичний Маніфест", з котрого вони взяли слова „комунізм", „буржуазія" та „диктатура пролетаріяту". Але хто лише уважно вдумається в науку Маркса, той мусить бачити ясно як на долони, що большевизм якраз не має нічого спільного з марксизмом. Як уже в горі, в главі про науковий соціялізм, виложено, основна думка марксизму є, що світ еволюціонує (постепенно розвиваєсь) та що в суспільнім життю нема скоків, лиш постепенний розвій. Марксизм каже, що світ розвиваєсь від примітивної господарки через феодальну (панщизняну і ремісничо-цехову) до капіталістичної та що доперва з найвищим розвоєм капіталізму (то є з найвищою централізацією промислу і з пролетаризацією народу) наступити може соціялізм. Тимчасом большевики просто з примітивної мужицької російської господарки хочуть вскочити в комунізм — не вичекавши, аж в Росії розвинесь капіталізм, а з ним концентрація промислу і пролетаріяту. Марксизм каже дальше, що диктатура пролетаріяту може наступити аж тоді, як пролетаріят буде в більшости і буде підготовлений до ведення власти і господарки. Марксизм є отже наскрізь демократичним. Між тим большевики кажуть, що диктатуру — не пролетаріяту але „свідомих комуністів"! — можна завести, хочби їх була лише жменя. Большевизм є отже антідемократичним та оліґархічним, то є проповідує панованне нечисленних одиниць або т. зв. оліґархію.

Коли большевизм є подібним до якої соціялістичної науки, то саме до тої, котру всі соціялістичні партії цивілізованих країв Европи відкинули — а іменно до Бакунінізму. В обох є віра в то, що суспільність може перейти в соціялізм наглим скоком, а не постепенним розвоєм. В обох є специфічно російська віра в насильство, в накиненне суспільности своєї думки силою. Очевидно: ся віра в насильство є духовою спадщиною по Івані Грознім та Петрі Великім. Царі накидали Росії свою волю, нові закони, навіть поступ і просвіту — силою. Петро Великий карав смертию боярів, що не хотіли посилати дітий до основаних ним шкіл, бо казали, що то „діяволські" школи. Той сам цар карав смертию, тюрмою чи засланнєм „старовірів", котрі казали, що треба хреститись двома а не трема палцями. Цар Микола I тяжко карав Жидів, що не хотіли обтинати пейсів. Цар Александер III не дбав за школи ані не дозваляв видавати часописий для простого народа, але за те висилав в часі холери карні войскові експедиції, щоби присилувати темних селян нагайкою та кулькою, аби вживали дисинфекції та не розволікали холери по всіх селах і хатах. Той сам цар заборонив одним указом вживати мови 30-міліонового народу в уряді, школі і церкві, вірючи чи декретуючи, що „нє било, нєт і нє будьот украінскаво язика".

Насильство, примус з гори — отсе є державна мудрість Москалів, чи вони царі, чи революціонери як Бакунін чи большевики. Але насильство не є науковим соціялізмом, не є згідне з марксизмом і в загалі не є ані розумною, ані трівкою ані справедливою методою правління. На насильство люде відповідають опором і також насильством. Длятого насильство викликує нелад, анархію і ослабленне власти. Одиноко сильною, а рівночасно справедливою, людяною і трівкою формою правління є демократія — панованне волі всего нарду. А сего в „советській" Росії і Україні як-раз нема.

(Дальше буде).

ПОСВІДКА.

Ч. 13671, 3/3. 921.

Український Горожанський Комітет
Львів ул. Руська ч. 3, II поверх.
Львів, дня 28. лютого 1921.

До
Вп. Урядників і Робітників Українського Нар. Союза і Часописи „Свобода“ в Джерзи Сіті.

Вашу щедру жертву в сумі 110 долярів ми одержали і вживемо їх згідно з Вашим бажанням на найконечнійші потреби Українського Горожанського Комітету у Львові себто на допомогу голодуючому населенню Гуцульщини і взагалі підгірських повітів Східної Галичини.

За цей щедрий дар складаємо Вп. Жертводавцям щиру подяку. Звідомлення про нього помістимо також в галицьких українських часописях, які Вам перешлемо.

Потребу допомоги і то як найшвидшої і найвидатнійшої найлучше докаже Вам залучене звідомлення про положення українського народу у Східній Галичині. Додайте це до того люту зиму і надходячий переднівок а зрозумієте, що лише жертви тих американських Українців які не забувають про старий край зізваляють нам хотяй в части облегчити загальну, місцями в дійсности страшну нужду.

Як малу ілюстрацію діяльности Українського Горожанського Комітету пересилаємо Вам книжечку „Серед найнещасливійших“ і сподіючись, що Ви і на далі не будете забувати про голодуючих Братів в старім краю, остаємо з правдивим поважанням.

За Виконуючий Виділ Укр. Горожанського Комітету у Львові:
Др. Ст. Федак, предс.;
Волод. Целевич, секр.

ЯК СТОЯТЬ ЧУЖІ ГРОШІ?

(З грошевої біржі в Ню Йорку, дня 26. марта, 1921).

Край:	В золоті:	Паперові:
Англія стерлінг	$4.86	$3.91
Франція франк	.19	.07
Бельгія франк	.19	.07.2
Швайцарія франк	.19	.17.2
Італія ліра	.19	.04
Німеччина марка	.24(23.8)	.01.60
Польща марка	.24(23.8)	.00.14
Швеція корона	.27(26.8)	.23.2
Норвеґія корона	.27(26.8)	.16
Данія корона	.27(26.8)	.17.4
Греція драхма	.19	.07.6
Еспанія пезета	.19	.14
Голяндія фльорин	.40	.34.5
Росія рубель	.51	.00.5
Австрія корона	.20	.00.26
Угорщина корона	.20	.00.36
Чехія корона	.20	.01.31
Югославія корона	.20	.00.73
Румунія лея	.19	.01.38
Японія єна	.49	.48.1
Бразилія мільрайс	.35	.15
Арґентина песо	.42	.34
Канада доляр	1.00	.88

Німецька марка стоїть тепер трохи більше як 1½ цента; австрійська корона четверту часть цента; угорська корона третю часть цента; чеська корона більше як 1 цента і чверть; румунська лея (лев) трошки більше як чеська корона; російський (романівський) рубель пів цента; польська марка стоїть найгірше; її продають тепер майже за одну сему частину цента. На грошевому торзі продиють тепер 700 польських марок за одного американського доляра.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА. Братство св. о. Николая, від. 78 У. Н. С., подає до відома своїм членам, що мітинг відбудеться 3. цвітня с. р., зараз по Службі Божій о 2-ій годині сполудня. Взивається всіх членів явитись на мітингу. — В. Степаняк, предс.; М. Шопняк, секр.; А. Вдовик, касієр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Запорожська Січ“, від. 206 У. Н. С., подає до відома всім членам, що квартальний мітинг відбудеся в суботу, 2. цвітня 1921 р. пополудни о годині 5.30, на гали Лайсіом Гол, 16 Мейн стріт. Мітинг відбудеться в той день тому, що в неділю, на котру припадає мітинг, буде на тій гали віче всіх Українців з цілого Род Айленд. Подається до відома, що будеться принимати до товариства і до У. Н. Союза після статута. Котрий член не явиться без важної причини, то піпадає карі 50 цнт., а урядник карі одного доляра. — М. Проборівський, предс.; Д. Риміник, кас.; Я. Шаравара, секр.

ЗНОВ ВІСТКИ ПРО ПЕТЛЮРУ НА УКРАЇНІ.

До европейських часописий прийшли вістки, що дня 25. лютого отаман Петлюра почав на Україні селянське повстанне проти большевиків та що, злучений з Махном, заняв Одесу, важний порт на Чорному Морю.

Кілька днів тому назад прийшли вісти, що большевики забрали назад Одесу від петлюрівсько-махнівських війск. Тепер приходить вістка з міста Варни в Болгарії, що на початку марта повстанці знов відняли від большевиків Одесу.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

DETROIT, MICH.

Спів. Драм. тов. **Ів. Котляревського** відограє пораз перший в неділю, дня **3. цвітня 1921 р.** в Українській Хаті, під ч. 2240 Grayling Av., Hamtramck, Mich. **„ТРІЙКА ҐІЛЬТАЇВ“**, комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя. Управ. Д. А. Вступ 50 цнт. Початок точно о годині 7.30 вечером. Запрошується усіх на це гарне представлення. — КОМІТЕТ. 73-4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.—